

Kirje

15.8.2023

VN/19178/2023
VN/19178/2023-TEM-18

Liikenne- ja viestintäministeriö

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta ja eräiksi muiksi laeiksi

VN/19178/2023

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä (TEM) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta (jälj. *lakiesitys*) ja eräiksi muiksi laeiksi. Lausuntoa on pyydetty erityisesti valvovista viranomaisista ja niille osoitettuja valvontatehtävistä, viranomaisten tutkintavaltuuksista, seuraamuksista digipalvelusäädöksen rikkomisesta ja Liikenne- ja viestintäviraston seuraamuskollegiosta.

TEM kiittää tästä mahdollisuudesta. TEM on ollut edustettuna EU:n digipalvelusäädöksen kansallista valvontaa ja toimeenpanoa valmisteleavassa liikenne- ja viestintäministeriön työryhmässä ja osallistunut sen työskentelyyn.

Esityksellä toimeenpantaisiin digipalvelusäädös. Asetuksen toimeenpano edellyttää täydentävien säännösten antamista asetuksen valvonnasta, mikä kattaa myös seuraamussäätelyyn.

Esitettävällä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muutoksella kumottaisiin voimassa oleva verkon välityspalveluja koskeva vastuuvapaussäätely palveluun tallennetusta laittomasta sisällöstä, koska digipalvelusäädöksen suoraan sovellettavat säännökset verkon välityspalvelun tarjoajien vastuuvapaudesta korvaavat ne.

Esityksen antaminen on tarpeen digipalvelusäädöksen toimeenpanemiseksi ja asetuksen säännösten kanssa päällekkäisten säännösten kumoamiseksi.

Kuluttaja-asiamiehen toimivaltuudet

Lakiesityksen 2 §:ssä säädettäisiin kuluttaja-asiamiehen toimivallasta. Sen 1 momentin mukaan kuluttaja-asiamies olisi valvonnasta vastaava toimivaltainen viranomainen 25 artiklan osalta silloin, kun verkkoalusta tarjoaa palvelua kuluttajalle, 26 artiklan [1 kohdan a–c alakohdan] osalta silloin, kun on kyse mainonnasta elinkeinonharjoittajalta kuluttajalle, 26 artiklan 2 kohdan osalta, 30 artiklan 7 kohdan osalta ja 32 artiklan osalta.

TEM pitää toimivaltajakoa tarkoituksenmukaisena.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Säännöskohtaisten perustelujen (s. 53) mukaan kuluttaja-asiamiehen toimivaltuudet digipalvelusäädöksen valvonnassa perustuisivat tämän lain lisäksi kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettuun lakiin (566/2020, jälj. *keinolaki*) ja kuluttajansuojalakiin (38/1978).

TEM kiinnittää huomiota kuluttaja-asiamiehelle esitettävien ja tällä jo olevien toimivaltuuksien suhteeseen ja erityisesti keinolakiin perustuvien toimivaltuuksien käytölle asetettaviin edellytyksiin, jotka perustuvat muuhun EU-lainsäädäntöön, nimittäin asetukseen (EU) 2017/2394 (jälj. *yhteistyöasetus*). TEM katsoo, että kuluttaja-asiamiehen keinolakiin perustuvien toimivaltuuksien suhdetta ja soveltumista digipalvelusäädöksen valvontaan on tarpeen selvittää esityksessä tarkemmin.

Seuraamusmaksun määrääminen

Lakiesityksen 15 ja 16 §:ssä säädettäisiin verkkoalustoille määrättävästä seuraamusmaksusta. 15 §:n 4 momentin ja 16 §:n 4 momentin mukaan seuraamusmaksun määräämisestä rikkomisesta silloin, kun on kyse 2 §:ssä tarkoitetusta asiasta, säädetään keinolaissa. Tältä osin keinolain 15 §:ään esitetäänkin lisättäväksi uusi 7–10 kohta ja 18 §:ään uusi 5 momentti.

TEM kiinnittää huomiota lakiesityksen ja keinolain eroavaisuuksiin ja säädösten väliseen suhteeseen.

Lakiesityksen 18 §:ssä säädettäisiin siitä, milloin seuraamusmaksu jätetään määräämättä. Keinolain 19 §:n 1 momentissa säädetään siitä, milloin seuraamusmaksua ei esitetä määrättäväksi eikä määrätä. TEM kiinnittää huomiota siihen, että keinolain 19 §:n 2 momentissa säädetään siitä, milloin seuraamusmaksu *voidaan jättää esittämättä tai määräämättä*.

TEM huomauttaa, että lakiesityksen 15 §:n 1 momentin johdantokappaleen, 16 §:n 1 momentin johdantokappaleen ja 19 §:n 1 momentin johdantokappaleen mukainen henkilöpiiri ja 15 ja 17 §:n mukainen henkilöpiiri eivät ole yhteneväiset. Kun molemmissa säädöksissä säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisestä, TEM katsoo, että säädösten suhdetta olisi muutoinkin tarkoituksenmukaista täsmentää ottaen huomioon myös digipalvelusäädöksen 51 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaiset edellytykset.

Verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimivaltuudet

Lakiesityksen 21 §:ssä säädettäisiin digipalvelusäädöksen 51 artiklan 3 kohdassa säädetyistä toimivaltuuksista. Säännöskohtaisten perustelujen (s. 75) mukaan siltä osin kuin on kyse kuluttaja-asiamiehen toimivaltaan 2 §:n nojalla kuuluvasta tilanteesta, kuluttaja-asiamiehellä olisi keinolain 4 §:n nojalla käytettävissään myös mainitun lain 12 §:n mukaiset verkkorajapintaan ja verkkotunnukseen liittyvät toimivaltuudet.

Lakiesityksen 21 §:n mukaisesti säännöksen mukaiset toimivaltuudet ovat toimivaltaisen viranomaisen käytettävissä, jos toimivaltainen viranomainen on käyttänyt edellä 9 sekä 12–16 §:ssä säädetyjä toimivaltuuksiaan, välityspalvelun tarjoaja ei ole korjannut toimintaansa asetuksen velvoitteiden mukaiseksi ja asetuksen rikkominen aiheuttaa vakavaa haittaa, johon ei voida puuttua muun lainsäädännön nojalla.

TEM kiinnittää erityistä huomiota siihen, että niin lakiesityksen 21 §:n kuin keinolain 12 §:n mukaiset toimivaltuudet ovat viimesijaisia muihin käytössä oleviin keinoihin nähden. Lisäksi TEM kiinnittää huomiota niihin muihin edellytyksiin, joilla keinolain mukaiset toimivaltuudet ovat kuluttaja-asiamiehen käytettävissä: lakiesityksen 21 §:n mukainen vakava haitta ei esimerkiksi välttämättä vastaa keinolain 12 §:ssä tarkoitettua vakavaa vahinkoa kuluttajien yleiselle edulle. TEM huomauttaa tältä osin kuluttajien yhteisille eduille aiheutuvan vahingon käsitteen EU-perustasta (yhteistyöasetuksen 3 artiklan 14 kohta), unionin oikeuden itsenäisten käsitteiden tulkinnasta ja EU-oikeuteen viittaamista koskevasta Dzodzi-tapauksen mukaisesta oikeuskäytännöstä (ks. C-28/95, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Alueellinen toimivalta

TEM kiinnittää erityisesti keinolakiin ja kuluttajansuojalakiin perustuvien kuluttaja-asiamiehen toimivaltuuksien osalta huomiota siihen, että digipalvelusäädöksen 56 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiolla, jossa välityspalvelujen tarjoajan päätoimipaikka sijaitsee, on yksinomaiset valtuudet valvoa tätä asetusta ja sen täytäntöönpanoa lukuun ottamatta 2, 3 ja 4 kohdassa säädetyjä valtuuksia.

Markkinavalvontaviranomaisten ilmoitusvelvollisuus

Lakiesityksen 11 §:ssä säädettäisiin yhteistyöstä eri viranomaisten kanssa. Sen 2 momentin mukaan markkinavalvontaviranomaisten on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle ja kuluttaja-asiamiehelle tietoonsa tulleista digipalvelusäädöksen 30–32 artiklan rikkomisista.

TEM pitää digipalvelusäädöksen mukaisten toimivaltaisten viranomaisten ja markkinavalvontaviranomaisten välisestä yhteistyöstä säätämistä tärkeänä.

Säännöskohtaisten perustelujen (s. 58) mukaan tarkoituksena on, että markkinavalvontaviranomaiset ilmoittavat oman valvontatyönsä yhteydessä esiin tulleista rikkomuksista, mitä TEM pitää lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisena.

TEM painottaa kuitenkin sitä, että digipalvelusäädöksen 30–32 artiklan valvonta osoitetaan 1 ja 2 §:llä Liikenne- ja viestintävirastolle ja kuluttaja-asiamiehelle eikä artiklojen noudattamisen valvonta kuulu markkinavalvontaviranomaisten tehtäviin. TEM katsookin, että ilmoitusvelvollisuutta ei voida sitoa digipalvelusäädöksen säännösten rikkomistilanteisiin vaan ilmoitusvelvollisuus on liitettävä sellaisten säännösten rikkomistilanteisiin, joiden valvonta kuuluu markkinavalvontaviranomaisten toimivaltaan.

Lisäksi säännöksessä tarkoitettut markkinavalvontaviranomaiset olisi TEM:n näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaista määrittää tarkkarajaisemmin esimerkiksi viittaamalla niihin lakeihin, joissa markkinavalvontaviranomaisten nimeämisestä säädetään.

Muuta

TEM kiinnittää lisäksi huomiota digipalvelusäädöstä koskevien säännösviittausten kirjoitusasuun ja katsoo, että ne olisi syytä muuttaa vastaamaan vakiintunutta kirjoitusasua. Esimerkiksi 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen viittaus olisi syytä muuttaa muotoon ”26 artiklan 1 kohdan a–c alakohdan”.

va. osastopäällikkö

Kimmo Ruth

erityisasiantuntija

Lauri Wilenius

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

VN/19178/2023-TEM-18

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: